

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Pret: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXIX NR. 16

Vineri,
19
APRIIE
2019

19016

9 771418 834006

Intrarea în Ierusalim,
o descoperire a caracterului
Domnului Hristos

(Pagina 4)

Primăvara Budapestană,
o amplă manifestare
culturală europeană

(Pagina 9)

Conferință pedagogică
pentru naționalități
la Sarvaș

(Paginile 3 și 12)

Calendar ortodox

- 22 aprilie, luni Sf. și Marea Luni; Sf. Ier. Teodor Sicheotul, Ep. Anastasiopolei; Sf. Ap.
23 aprilie, marți, Sf. și Marea Marți; (+) Sf. M. Mc. Gheorghe, Purtătorul de biruință; Sf. Mc. Valerie
24 aprilie, miercuri, Sf. și Marea Miercuri; (+) Sf. Ier. Mărt.: Ilie Iorest, Sava Brancovici și Simion Stefan, Mitr. Transilvaniei; Sf. Ier. Iosif Mărt. din Maramureș
25 aprilie, joi, Sf. și Marea Joi; Sf. Ap. și Ev. Marcu; (+) Sf. Cuv. Vasile de la Poiana Mărului (Pomenirea morților – Denia celor 12 Evanghelii, a Sf. și Marii Vineri)
26 aprilie, vineri, Sf. și Marea Vineri (Denia Prohodului Domnului, a Sf. și Marii Sâmbete)
27 aprilie, sâmbătă, Sf. și Marea Sâmbătă; Sf. Sfințit Mc. Simeon, ruda Domnului; Sf. Ap. Aristarh, Marcu și Zinon
28 aprilie, duminică, (Vecernia Învierii). (+) Învierea Domnului (Sf. Paști)

Citatul săptămânii

Toți oamenii își doresc să trăiască fericiți: când însă vine vorba să vadă deslușit ce anume le face viața fericită, privirea li se înceteșează; și departe de a dobândi ușor o viață fericită, cu cât este mai nerăbdător cel care se avântă spre ea, cu atât mai tare și-o îndepărtează, dacă a rătăcit cumva drumul.

Mai întâi ar trebui să hotărâm care este acel lucru spre care năzuim, apoi să cercetăm pe ce cale ne putem îndrepta cel mai iute spre el; pe parcurs, dacă se dovedește a fi calea cea bună, vom înțelege cât înaintăm cu fiecare zi și cu cât suntem mai aproape de locul unde ne împinge o dorință naturală.

Câtă vreme însă rătăcim la întâmplare, fără să urmărim o călăuză, ci doar freamătul și strigătele de tot felul ale celor care ne cheamă în diverse direcții, viața ni se va irosi între drumuri rătăcite și se va scurta, oricât ne-am strădui din răputeri zi și noapte.

Socrate (470 î.Hr. – 399 î.Hr.)

Poza săptămânii

Franța și lumea întreagă în stare de șoc: incendiu devastator la Catedrala Notre-Dame din Paris în prima zi a Săptămânii Mare a catolicilor, 15 aprilie 2019

Pe copertă: Procesiune de Florii la București (2018)

Foto: basilica.ro

Asociația Arad-Jula, în vizită la Catedrala și la muzeul ortodox din Jula

Asociația pentru relațiile orașelor Arad-Jula, înființată în anul 2014, și-a ținut ultima ședință de lucru la Jula, în ziua de 10 aprilie. În programul zilei, membrii asociației au inclus și vizitarea Catedralei Episcopale și a Muzeului Ortodox Românesc din Jula, informează Biroul de Presă al Episcopiei Ortodoxe de la Jula. În fața Centrului Eparhial, PS Episcop *Siluan* le-a prezentat câteva dintre datele importante legate de existența și istoricul comunității românești din Ungaria, despre obiectivele și instituțiile reprezentative ale acestei comunități, din Jula, care are aici un fel de centru sau „capitală” simbolică a ei, apoi le-a vorbit despre locașul de cult reprezentativ al comunității, numit Catedrala „Sân Nicoară”.

Foto: Bánfi Barnabás

Membrii delegației julane și arădene au depus coroane de flori la cele două busturi din piatră, din Parcul Catedralei: al lui Moise Nicoară (1784–1861), jurist, profesor, traducător, scriitor și bun român, originar din această localitate, ai cărui părinți se numără între ctitorii Catedralei din Jula, iar el s-a luptat foarte mult pentru aducerea unui Episcop ortodox român la Arad; de asemenea, la bustul lui Liviu Rebreanu (1885–1944), mare prozator și dramaturg român, membru al Academiei Române și director al Teatrului Național din București. Apoi delegația s-a deplasat la Muzeul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, intitulat „Vestigii Ortodoxe” și care găzduiește piese bisericești de mare preț, cu valoare istorică, simbolică și reală, din viața comunității: icoane pe lemn, pânză și sticlă, obiecte liturgice, veșminte preoțești, Antimise și prapori, tipărituri vechi, între care și un exemplar din „Cazania” lui Varlaam, din anul 1643 și alte obiecte, precum și hărți ale localităților și panouri cu iconostasele celor mai reprezentative biserici ale parohiilor românești din Ungaria.

Conferința naționalităților la Universitatea din Seghedin

Institutul de Naționalitate al Facultății Pedagogice din cadrul Universității de Științe „Juhász Gyula” din Seghedin organizează, pe 26 aprilie, conferința cu titlul „Cercetare și educație de naționalitate la Institutul de Naționalitate al Facultății Pedagogice”. Întâlnirea va avea loc în sala 6129 a Universității din Seghedin (str. Hattyas, nr.10), cu începere de la ora 8.30.

Programul conferinței va fi următorul: *T. Molnár Gizella*, decan adjunct cu relațiile publice la JGYPK – Cuvânt de deschidere; *Drahota-Szabó Erzsébet* – Lingvistica contrastivă, știința traducerii și psiholingvistica cercetărilor bilingve, pentru profesorii germani și de naționalitate germană; *Propsz Eszter* – Dezvoltarea competențelor în predarea literaturii germane predate în Ungaria; *Tuska Tünde* – Peisajul lingvistic al seriei de evenimente Bichișciaba la 300 de ani; *György Ladislav* – Limba slovenă, bilingvismul slovac-maghiar; *Kállai Ernő* – Muzica țigănească și schimbarea conceptului la muzicanții țigani; *Szabó Zsolt* – Dificultăți în predarea limbii române (Concluziile unei tabere de limba română); *Bucin Mihaela* – Filme scurte despre situația comunităților românești din Ungaria la începutul secolului al XXI-lea.

A.B.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Conferință pedagogică pentru naționalități la Sarvaș

Facultatea „Gál Ferenc” din Sarvaș a organizat, în ziua de 10 aprilie, o nouă ediție a conferinței anuale de naționalitate, despre promovarea valorilor și despre importanța educației religioase în școli, conferință cu tema „Rădăcini și aripi – educația religioasă în învățământul de naționalitate”. Întâlnirea de la Sarvaș s-a desfășurat sub patronajul Episcopiei Catolice de la Seghedin, cu binecuvântarea Episcopului de Seghedin–Cenad, dr. Kiss-Rigó László, cu participarea mai multor invitați de seamă din partea naționalității slovace, germane și române.

Conferința ajunsă la a VIII-a ediție a fost deschisă prin cuvântul de salut al domnului *Lipcsei Imre*, profesor și decan al Institutului Pedagogic „Gál Ferenc”, după care a binecuvântat lucrările conferinței, PS dr. Kiss-Rigó László, Episcopul catolic de Seghedin–Cenad, menționând importanța valorilor moștenite de la strămoși și promovarea acestora, fie ele culturale, religioase sau educative. Episcopul a subliniat că noi avem datoria să promovăm valorile adevărate, precum sunt familia sau identitatea națională, iar această conferință are o deosebită importanță deoarece consolidează, promovează și face activ tot ce înțelegem noi prin identitate națională.

Ulterior au luat cuvântul și alți invitați, care și-au exprimat interesul și bucuria de a fi prezenți la această întâlnire, printre care menționăm pe *Florin Trandafir Vasiloni*, consul general al României la Jula, *Emil Kuchár*, consul general al Slovaciei la Bichișciaba, *Traian Kreszta* și *Paulik Antal*, purtători de cuvânt în Parlamentul de la Budapesta ai comunităților române și slovace, *Mittag Mónika*, reprezentantul naționalității germane și *dr. Kozma Gábor*, rectorul institutului din Sarvaș.

Florin Vasiloni, consulul general al României la Jula a subliniat în cuvântul său de salut atenția acordată de statul român învățământului în limba română din Ungaria, pentru menținerea identității culturale, lingvistice, etnice și religioase a comunității

românești din această țară. Diplomatul român a mulțumit cu această ocazie episcopului Kiss-Rigó pentru faptul că permite ca în Catedrala „Dóm” din Seghedin să se desfășoare manifestări culturale românești de amploare. Episcopul catolic a mărturisit la rândul său că și în viitor va fi partener al misiunilor diplomatice românești în promovarea diferitelor programe culturale românești de valoare.

Traian Kreszta, purtătorul de cuvânt al românilor în Parlament a vorbit despre atenția sporită acordată de guvernul ungar acelor instituții de învățământ care se află sub patronajul bisericilor, respectiv sunt în custodia autoguvernărilor pe țară. Actual, în majoritatea școlilor bilingve sau în care limba română se învață ca limbă străină și sunt în custodia AȚRU, numărul elevilor

a crescut. Domnul Kreszta a mai subliniat că statul ungar asigură posibilități optime pentru cursuri de perfecționare a cadrelor didactice, dar și burse pentru studenții care vin să învețe de la Sarvaș. Aceeași idee a fost continuată și de purtătorul de cuvânt al slovacilor, care a spus că, pe lângă favorurile primite din partea statului, comunitatea are cea mai mare sarcină, aceea de a motiva tinerii să facă studii superioare, pentru a avea urmași capabili, oameni de specialitate buni în rândul tinerilor.

(Continuare în pagina a 12-a)

Donații de cărți pentru românii din Jula și Micherechi

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad desfășoară în cadrul Programului „România, citește!” mai multe activități prin care sunt donate cărți pentru elevi, care provin din medii defavorizate și pentru românii din afara granițelor țării.

În ziua de joi, 4 aprilie, s-a desfășurat acțiunea „Cărți pentru românii de lângă România!” prin care au fost donate cărți în limba română pentru românii din Ungaria, mai exact din Micherechi și din Jula.

La Micherechi, unde există o comunitate bine conturată de etnici români, cărțile au fost donate Bibliotecii Comunale, care deservește atât Școala Generală Bilingvă de Naționalitate Română, cât și întreaga populație din localitate. Doamna bibliotecar *Maria Petrușan* a primit cu multă bucurie volumele și a precizat că este prima donație de carte în limba română realizată în această instituție nou-renovată.

Pentru membrii comunității românești din Jula, cărțile au fost donate prin redacția ziarului „Foaia românească”, cu sprijinul doamnei redactor-șef *Eva Iova-Șimon*.

Menționăm faptul că toate cărțile donate sunt tipărite la Editura „Vasile Goldiș” University Press. Pentru donarea cărților au fost aduse mulțumiri conducerii Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, în mod deosebit Doamnei Rector prof. univ. dr. *Coralia Cotoraci*, inițiatorul acestui proiect.

Activitatea a fost coordonată de conf. univ. dr. *Maria Sinaci* – Facultatea de Științe Socio-Umane, Educație Fizică și Sport UVVG.

MINISTERUL PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Ministerului pentru Românii de Pretutindeni.

Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a Ministerului pentru Românii de Pretutindeni.

www.
mprp.
gov.ro

Intrarea în Ierusalim, o descoperire a caracterului Domnului Hristos

Evenimentul intrării Domnului Hristos în Ierusalim este descris în toate Evangheliile Noului Testament.¹ Faptul că toți evangheliștii îl cuprind în scrierile lor, arată că acest eveniment este de o importanță deosebită. Domnul Hristos a avut mai multe ocazii când a venit la Ierusalim, însă niciodată venirea Sa nu a avut semnificații atât de profunde precum această sosire care marchează începutul Săptămânii Mari.

Textele evangheliștilor spun că Isus Hristos, în ziua de triumf a intrării Lui în Ierusalim, s-a comportat cu o smerenie și blândețe inegalabilă². Spre deosebire de Nebucadnețar, regele Babilonului, care a fost plin de mândrie ca împărat (fapt pentru care Dumnezeu l-a pedepsit până în ziua când i-a venit mintea la loc și a recunoscut că toți împărații pământului depind de Cel Prea-Înalt³), Domnul Isus își arată caracterul prin smerenie și bunătate. De asemenea, în comparație cu împăratul Adonia, care și-a regizat intrarea în Ierusalim cu mult fast, căutând să impresioneze printr-o atitudine impozantă⁴, Isus manifestă o atitudine de mare smerenie și multă bună cuviință.

Din această perspectivă, se poate spune că față de toți regii și fa-raonii pământului, Isus Hristos, care în atotștiința Sa a cunoscut mai dinainte ce are să I se întâmple pe drum, cum oamenii vor despoia măslinii și își vor pune hainele înaintea Lui și vor striga: „Osana! Bine-cuvântat este împăratul care vine în Numele Domnului!” El s-a manifestat în smerenie. Într-o zi de glorie, El este blând și smerit.⁵

Caracterul smerit a lui Isus Hristos a devenit evident în ziua înălțării Lui de către oameni. Isus știa că gloria lumii trece, știa că adevărata înălțare vine după cruce, știa că smerenia este condiția înălțării; Isus știa că cei blânzi vor moșteni pământul, El știa că Împărăția pentru care a venit nu aparține lumii acesteia; El știa că nu este un concurent al lui Pilat, Irod, sau al Cezarului, de aceea, atitudinea Sa a fost una de simplitate, modestie, smerenie și blândețe.

Caracterul Său a fost probat ca fiind în totală armonie cu sfințenia lui Dumnezeu, iar proclamarea Sa ca rege al lui Israel, nu a stârnit în El nici cel mai mic sentiment de mândrie luciferică. Isus își asumă smerenia ca pe o podoabă care-l încununează personalitatea așa încât apostolul Pavel a fost îndreptățit să spună despre El: „S-a dezbrăcat pe Sine Însuși și a luat un chip de rob ... s-a smerit și s-a făcut ascultător până la moarte și încă moarte de cruce.”⁶

Intrarea în Ierusalim pentru Isus și proclamarea Sa ca rege nu a fost un prilej prin care ispita trufiei să-l intre în suflet, ci ocazia unică de a da lumii văzute și nevăzute, mărturia a ceea ce înseamnă un duh umil, o inimă zdrobită și măhnită. În textele evangheliilor, Isus Hristos este înfățișat ca plângând de trei ori. Aceasta, desigur nu înseamnă că nu a avut și alte ocazii în care întristarea Lui să fie însoțită de lacrimi. El a plâns la mormântul lui Lazăr, a plâns în grădina Ghetsimani și a plâns în ziua în care I s-a cântat: „Osana! Binecuvântat este împăratul care vine în Numele Domnului!”

Plânsul Lui din acea zi nu a fost rodul nestăpânirii unor emoții egoiste, nu a fost consecința unei ceremonii fastuoase care să te provoace emoțional pentru ce ție și se întâmplă, ci dimpotrivă, manifestarea umilinței, a blândeții și smereniei care-l caracteriza persoana. Lacrimile nu i-au venit dintr-o împlinire deșartă a ființei, ci din durerea că cei la care a venit au irosit timpul mântuirii și l-au socotit pe Împăratul care vine în Numele Domnului ca pe un co-egal al lui David sau Moise sau Iosua, când de fapt El a venit să mântuiască pe om nu din stăpânirea egiptenilor, romanilor sau filistenilor, ci din robia Satanei și a păcatului.

Având în vedere comportamentul Domnului Isus din ziua Intrării în Ierusalim, în sărbătoarea aceasta care preîntâmpină marea sărbătoare a Învierii, să ne cercetăm fiecare din noi propriul caracter și acolo unde suntem greșiți să ne îndreptăm spre a fi în asemănare cu Mântuitorul nostru Isus Hristos.

Pastor Petrică Crețu

¹ Matei 21, Marcu 11, Luca 19, Ioan 12.

² Matei 21:5.

³ Daniel 4.

⁴ 1 Împărați 1:5-10.

⁵ Zaharia 9:9.

⁶ Filipeni 2:7-8.

Intrarea în Ierusalim de Simion Felix Marțian

A fost o zi cum n-a mai fost vreuna,
Când Te-ndreptai, Isuse, spre cetate
Pe-un măgăruș, smerit ca-ntotdeauna,
Însă vuia prin gloate, ca furtuna,
Un clocot de speranțe înviate.

Nicicând n-ai fost primit cu-atâta soare,
Cu-atâtea flori ce-și împleteau parfumul,
Nicicând atâtea fețe zâmbitoare
Nu s-au smerit, căzându-ți la picioare,
Cu hainele să îți aștearnă drumul.

Se dezbrăcau în cinstea Ta finicii,
Punându-Ți la picioare neprihana
Strivită-n clorofila rămuricii,
Și gloatele strigau cu uceniciei:
Osana Împăratului, osana!

Așa găsești Isuse drag cu cale
Să intri-n inimi, ca și în cetate,
Întâmpinat cu imnuri, osanale,
Călcând pe-ale smereniei petale
Și înviind speranțele uitate.

A fost o zi când am trăit sublimul,
O zi ce stăruie și tot în prag e
Când eu, neînsemnatul, anonimul,
Te-ntâmpinam ca și Ierusalimul
Când Te-ndreptai spre el dinspre Betfaghe.

Dar în cetate-ai cunoscut trădarea,
Triumful Tău s-a transformat în dramă
Când fila-ntoarsă a-nsemnat schimbarea,
Și plini de ură cereau condamnarea
Cei ce Te-au aclamat, gloata infamă.

Eu însă vreau, Isuse, cu ardoare
Ca și-n cetatea mea interioară
Să fiu mereu ca la întâmpinare,
Ca prin vorbire, faptă sau umblare
Să nu Te răstignesc a doua oară.

Amin.

Vulcan, Apr. 2008

Curiozități din cărți și ziare de altădată

Anul I. Arad, Sâmbătă 23 Aprilie (6 Maiu) 1911. Nrul 89.

ROMÂNUL

ABONAMENTUL:
Pe un an - 20 - Cor.
Pe jumătate an - 10 - "
Pe 3 luni - 5 - "
Pe o luna - 2 - "
Numărul popular:
Pe un an - 8 - Cor.
Pe jumătate an - 4 - "
Pe 3 luni - 2 - "
Pe o luna - 1 - "
Pentru România și
America - 10 franci.
Numărul de ni pentru Ro-
mania și România pe an
10 franci.

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Bărbulei Nou 2.
INȘERTURILE
se primesc la adminis-
trație.
Măștițe publice și Log
deciși cușă aișă înșert.
Manuscrisurile au se în-
șertă.
Telefon pentru 092. So-
miat și interurban Nr. 730.

Cuvântul episcopului dela Arad

Am zis, că vom reveni asupra dis-
cursului, cu care P. S. Sa pînă în epu-

Șahistul român de la Seghedin

Ordinul catolic piarist se stabilește la Seghedin în anul 1720 și organizează aici un gimnaziu (liceu). Școala piaristă face ca orașul Seghedin să devină un centru spiritual și intelectual important. O caracteristică a școlii catolice de la Seghedin a fost deschiderea față de naționalități și religii. Timp de aproape 150 de ani, aici a fost unicul

liceu din zona sudică a Ungariei, unde au putut studia tinerii din unitățile administrative Cenad, Arad, Timiș, Torontal. Elevii erau unguri, dar și germani, sârbi, români, creștini și evrei deopotrivă.

Liceul piarist din Seghedin a avut un rol hotărâtor în formarea unei intelectualități în zona de sud a Ungariei. O serie de viitori reprezentanți ai bisericii ortodoxe române și sârbe au urmat cursurile la liceul piarist din Seghedin. Tot aici au făcut școala medie și oameni de litere, artiști, pedagogi, istorici, politicieni. Printre românii care au fost elevi ai gimnaziului piarist din Seghedin se numără și frații Onițiu, Virgil și Valer (Valeriu, Valerian).

Familia Onițiu s-a mutat la Seghedin fiindcă tatăl a fost detașat aici ca magistrat, probabil din Sfântu Gheorghe, Covasna. Valer Onițiu a beneficiat de bursă oferită de Fundația Emanuil Gojdu, pe timpul studiilor la Gimnaziul Piarist. Dintre cei doi frați, Virgil Onițiu este cel care va deveni directorul liceului românesc din Brașov și membru corespondent al Academiei Române. Valer învață să joace șah ca elev la Seghedin, devenind cunoscut la nivel european. Șahistul Valer Onițiu (născut la Sibiu sau la Sfântu Gheorghe, în 1872 – decedat la Timișoara, în 1948) poate fi considerat unul dintre pionierii sportului minții, atât pentru români, cât și pentru unguri.

Prima problemă de șah i se publică în 1894. A colaborat la primele publicații de șah maghiare: cea apărută în 1889, Budapesti Sakk-Szemle, și cea din 1911, Magyar Sakkvilág. În 1899 a luat ființă Cercul de șah de la Seghedin (Szegedi Sakk-kör), iar Onițiu Valér, pe atunci în vârstă de 27 de ani, este ales secretar al organizației. De-a lungul activității sale a compus sute de probleme de șah, a editat revista de specialitate Magyar Sakkújság, între 1913–1914. După 1920, colaborează activ la Revista Română de Șah.

Onițiu a creat mai multe probleme de șah artistic, care îi poartă numele până astăzi. Se stinge din viață la Timișoara, la 31 decembrie 1948. Și-a donat arhiva de șah Clubului CFR Timiș. În aprilie 1911, gazeta *Românul*, din Arad, salută prin câteva rânduri începutul colaborării cu șahistul român din Seghedin, pe atunci funcționar la căile ferate regale ungare.

Mihaela Bucin

runca una dintre cele mai grave învinuiri
asupra comitetului executiv al partidului
național român. S'a învinuit comitetul na-
țional, că dăduse ar purta vina pentru
pierderea celor 500 de secole românești. Acum

să chiar aici în Arad. A sîstat-o comi-
tetul parohial din Arad, al cărui preșe-
dinte a fost și este d. dr. Nicolae Oncu.
Și atunci „Tribuna” n'a avut nici un cu-
vînt de drept pentru pierderea unei școli

Anunțăm cu plăcere pe cetitorii ziarului no-
stru, cari se îndeletnicesc cu jocul de șah, că d.
Valer Onițiu, controlor la oficiul central de con-
turi al căilor ferate reg. ungare din Seghedin, a
intrat în șirul colaboratorilor noștri la rubrica
șahului.

D. Valer Onițiu este unul din cei mai apre-
ciați și zeloși șahiști ai patriei noastre. De vreo
15 ani se ocupă cu compunerea de probleme și
cu valorizarea de probleme apărute prin revistele
de specialitate ungare și străine. A publicat până
acuma numeroase probleme prin revistele de spe-
cialitate și zărele mai mari din Ungaria, astfel
în revista „Deutsche Schachzeitung”, în zărele
„Pesti Hirlap”, „Az Újság” etc. A obținut nu-
meroase premii pentru publicarea problemelor
sale și pentru rezolvirea corectă a problemelor
apărute prin diversele reviste. În clubul șahiștilor
din Seghedin ocupă un loc de frunte. Suntem
convinși, că știrea aceasta va produce între ama-
torii noștri de șah o mare bucurie.

Problemă
de Valer Onițiu, Seghedin.

Alb pornește și dă în două mutături (trăsături) matt.

Deslegarea acestei probleme, care de sine înțeles n'ar fi să se publice deocamdată, este în limba șahistă:

1. C d 4 — c 6

Prezență românească la cea de a 26-a ediție a Festivalului Internațional de Carte de la Budapesta

În perioada 25–28 aprilie 2019, Institutul Cultural Român Budapesta se alătură Ministerului Culturii și Identității Naționale din România, organizatorul oficial al standului României la cea de-a 26-a ediție a Festivalului Internațional de Carte de la Budapesta, printr-o serie de manifestări culturale dedicate literaturii române contemporane.

Programul evenimentelor de la standul României din cadrul Festivalului Internațional al Cărții de la Budapesta, ediția a 26-a, este următorul:

Vineri, 26 aprilie

Ora 16.00, standul României – Prezentarea, în avanpremieră, a traducerii în limba maghiară a volumului în curs de apariție, la Editura Orpheusz, *Arta Seducției*, autor: Floarea Țuțuianu. La eveniment vor participa autoarea, Floarea Țuțuianu, domnul Király Farkas, traducătorul poeziilor și acrtița Tallián Mariann.

Moderator: Erős Kinga, directoarea editurii Orpheusz; Translator: Lajos Nagy

Eveniment organizat de Ministerul Culturii și Identității Naționale, în parteneriat cu Institutul Cultural Român de la Budapesta și Editura Orpheusz.

Ora 17.00, standul României – Prezentarea romanului *Ierbar*, de Andrei Dósa, publicat la Editura Polirom; fragmente din roman au fost traduse de către Lajos Nagy pentru European First Novel Festival.

Moderator: Claudiu Turcuș; Translator: Lajos Nagy

Eveniment organizat de Ministerul Culturii și Identității Naționale, în parteneriat cu Institutul Cultural Român de la Budapesta.

Ora 18.00, standul României – Prezentarea traducerii în limba maghiară a volumului *Dálnic, istorii nespuse din satul lui Doja. Reporteri în secuime / Dálnok felfedezése. Román és magyar újságírók Dózsa falujáról*, urmată de o discuție cu coautoarea Brîndușa Armanca și invitații acesteia: Molnár-Bánffy Kata, expert în comunicare, coordonator programe culturale și Tiberiu Boca, jurnalist. La eveniment vor fi prezenți reprezentanții Asociației Editorilor din Romania.

Moderator: Claudiu Turcuș; Translator: Lajos Nagy

Eveniment organizat de Institutul Cultural Român de la Budapesta, în parteneriat cu Ministerul Culturii și Identității Naționale

Sâmbătă, 27 aprilie

Ora 12.00, standul României – Lansarea volumului *Sissi*, de Pavel Șușară, publicat la Editura Lector, în traducerea lui Demény Péter, urmată de o discuție cu autorul și editorul Cseke Szilárd.

Moderator: Claudiu Turcuș; Translator: Lajos Nagy

Eveniment organizat de Ministerul Culturii și Identității Naționale, în parteneriat cu Institutul Cultural Român de la Budapesta și Editura Lector

Ora 14.00, standul României – Dezbateri cu titlul *Cum spargem „tavanul de sticlă” al poeziei?* Participă autorii Pavel Șușară, Floarea Țuțuianu, Andrei Dósa.

Moderator: Claudiu Turcuș; Translator: Lajos Nagy

Eveniment organizat de Ministerul Culturii și Identității Naționale în parteneriat cu Institutul Cultural Român de la Budapesta

Cum s-a născut poporul român? (11)

Neagu Djuvara

Apare un nou popor turanic: bulgarii

Am văzut deja năvălirea a două popoare venite din Asia: hunii și avarii. Erau deosebite de neamurile indo-europene, cărora le aparțineau printre alții grecii, latinii, tracii, dacii, ilirii, celții, germanii. Acelor popoare originare din Asia centrală, vorbind limbii înrudite între ele de departe, savanții le-au dat numele generic de popoare turanice. Printre turanici îi socotim pe turci, tătari, huni și avari.

Și iată acum că în jurul anului 600, puțin după avari, sosește la granița Imperiului Bizantin, chiar la Delta Dunării, un nou trib războinic: bulgarii. Aceștia vorbeau o limbă turcă înrudită cu cea a turcilor otomani, pe care-i vom cunoaște cu vreo câteva sute de ani mai târziu! Pentru a evita confuziile între diversele limbi sau dialecte turce, savanții au găsit un nume special pentru domeniul limbilor acestor popoare: se zice despre fiecare dintre ele că e o limbă türk, după cum, de pildă, româna și italiana sunt limbi neo-latine. Aceia dintre voi care știu germana, vor ști cum se pronunță türk!

Pe de altă parte, ca să-i deosebim pe acești călăreți nomazi ce vor întemeia statul căruia i se va zice bulgar, după numele grupului fondator, de poporul bulgar de mai târziu și de azi, ne-am obișnuit să le spunem proto-bulgari, adică „primii bulgari” sau „bulgarii de mai înainte”.

Acești proto-bulgari, după ce s-au luptat câteva zeci de ani pentru a-l sili pe împăratul bizantin de la Constantinopol să le lase o țară care se întindea de la Dunăre până la Munții Balcani, incluzând Dobrogea, s-au luptat și împotriva avarilor. Aceștia au fost astfel prinși în clește între bulgari și împărăția francă a lui Carol cel Mare, iar împărăția lor s-a prăbușit cu totul, de nu s-a mai pomenit de ei. Acestea se petreceau prin anul 800. Și atunci, timp de un veac, împărăția francă și acea putere a proto-bulgarilor, cârmuită de un han, au fost vecine pe Tisa! Hanul bulgarilor, care a început să-și zică csar (sau țar), adică chezar sau cezar, a stăpânit și peste o mare parte din țara noastră de azi. Și întrucât cu vremea acest trib de cuceritori turanici adoptase limba slavilor din acele părți, a apărut o țară de limbă slavă ce s-a numit Bulgaria.

În anul 865 se întâmplă un eveniment major în istoria bulgarilor și a întregii Peninsule Balcanice: țarul Boris trece la creștinism și își silește tot poporul să se boteze. Patriarhul grec (bizantin) de la Constantinopol trimite mulți preoți să organizeze noua Biserică.

La slavi, frații Chiril și Metodiu propovăduiesc Evaghelia și inventează alfabetul chirilic

Tocmai pe atunci, doi frați de la Salonic, învățați și evlavioși, Chiril și Metodiu, traduseseră Sfânta Scriptură și liturghia creștină răsăriteană în limba slavonă și inventaseră un alfabet care să se potrivească limbilor slave. Acestuia i se va zice mai târziu alfabetul chirilic, de la numele unuia dintre cei doi frați. E alfabetul cu care mai scriu și azi bulgarii, sârbii și rușii, și cu care am scris și noi până mai ieri, adică până la domnia lui Cuza-Vodă, Domnul Unirii Principatelor, din 1859.

În acea vreme, când s-a întins și la nord de Dunăre stăpânirea bulgară, Biserica de la Constantinopol s-a străduit să reorganizeze, cu acea limbă slavonă și acel alfabet chirilic, vechea Biserică creștină de la noi. Atunci au intrat în limba noastră multe, foarte multe cuvinte slave privitoare la slujba religioasă și la organizarea Bisericii, precum: popă, vlădică, stareț, clopot, strană, schit, vecernie, spovedanie, prohod etc. De atunci am fost noi legați de Biserica de Răsărit, ce și-a zis mai târziu „ortodoxă”, adică a dreptei credințe, e când cea de Apus, dependentă de Papa de la Roma, și-a zis „catolică”, adică universală (ambele cuvinte sunt, la origine, grecești!).

Moșneni, răzeși și rumâni

Moșneni, răzeși și rumâni
Cei mai mulți însă dintre cnezi și juzi au ajuns doar să alcătuiască o categorie – la început numeroasă – de țărani liberi, posedând pământuri în devălmășie, adică în comun, fiecare familie lucrând cât pământ putea cu brațele membrilor ei. Acestor țărani liberi – slobozi era termenul medieval, de origine slavă – li s-a spus moșneni în Muntenia și răzeși în Moldova.

Dar în primele timpuri, când unii dintre valahi au cucerat să se apropie de așezările slavilor care pusese mână pe multe văi cu pământuri rodnice, ei n-au avut un pământ al lor, care să le aparțină, și au lucrat deci pe moșiile altora (la început, aceștia erau majoritar slavi). Și fiindcă ei înșiși își ziceau rumâni, numele acesta a devenit sinonim cu cel de țăran fără pământ, lucrând la stăpân, fiind adică șerb. Acestui țăran șerb i s-a zis, pe alocuri, și vecin, tot cu un cuvânt latinesc.

Veselie și culoare la Săptămâna românească de la Grădinița din Jula

„Săptămâna românească” la grădinița din Jula este un eveniment anual, care îi antrenează pe copiii instituției. În perioada 8–12 aprilie, toate programele au fost deschise pentru participarea și implicarea părinților sau a familiei copiilor. Așadar, în prima zi, care a fost o zi de activități practice, desen și gastronomie, au fost prezente să le ajute celor mici și câteva mămică și bunici, care i-a antrenat pe preșcolari și pe educatoare în prepararea unor prăjituri tradiționale românești. Cea de-a doua zi a fost dedicată filmului, copiii au vizionat desene animate și filmulețe pentru copii. Miercuri, în cea de-a treia zi, cei mici au primit vizita dansatorilor de la școala generală românească din Jula, care au prezentat două dansuri tradiționale, după care și copiii de la grădiniță, la rândul lor, îmbrăcați în frumoase costume populare, au prezentat colegilor mai mari ce au învățat și ei până acum. În ultimele două zile au avut loc tot felul de ocupații de tehnică și artă meșteșugărească, iar în ultima zi, educatoarele le-au pregătit un program distractiv în care ele au fost de data aceasta protagoniștii, iar copilașii publicul. Săptămâna s-a încheiat cu o petrecere a celor mici.

A.B.

BACALAUREAT
2019

6

Dragi elevi,
prin serialul pe care îl pornim cu acest număr dorim să venim în ajutorul vostru în vederea pregătirii pentru examenul de bacalaureat la Limba și literatura română. Săptămână de săptămână, până la momentul examenului, vă vom oferi în această pagină o serie de rezolvări alternative în abordarea unor posibile teme de bacalaureat. Aceste materiale nu vin să înlocuiască cunoștințele predate de profesori în cadrul orelor de română, ci doar să completeze, să dea o mână de ajutor la pregătirea elevilor. Sperăm să fie de mare folos!

Psihologia avarului și parvenitului în romanul „Enigma Otiliei” de George Călinescu

George Călinescu

George Călinescu a fost istoric literar, scriitor, publicist, academician român, personalitate enciclopedică a culturii și literaturii române, unul dintre criticii de seamă ai literaturii române. S-a născut la 14 iunie 1899, în București, cu numele Gheorghe Vișan, fiul Mariei, menajera familiei impiegatului Constantin Călinescu. La scurt timp de la nașterea copilului, familia Călinescu, împreună cu menajera Maria Vișan, se mută la Botoșani, apoi la Iași, unde viitorul scriitor este înscris la *Colegiul Carol I*, dar după doi ani se va transfera la școala *Cuibul de barză* din București. În 1907, Maria Vișan acceptă ca soții Călinescu să-l înfieze pe Gheorghe, schimbându-i astfel numele din Vișan în Călinescu.

În capitală va absolvi gimnaziul la *Dimitrie Cantemir*, liceul la *Gheorghe Lazăr*, iar studiile universitare la *Facultatea de Litere și Filozofie din București*. Devine în 1936 doctor în litere la Universitatea din Iași cu o teză despre *Avatarii faraonului Tla*, o nuvelă postumă a lui Mihai Eminescu, descoperită și pusă în valoare pentru prima dată de el. Opera lui George Călinescu este vastă și cuprinde scrieri în toate genurile literare; una dintre cele mai importante lucrări ale sale, conform criticilor literari, este *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (1941). Din păcate, în 1964 este diagnosticat cu o boală gravă, iar în 1965 părăsește această lume și este îngropat în cimitirul Bellu din capitală.

Romanul *Enigma Otiliei* (1938) este unul dintre cele mai populare scrieri călinesciene. În roman identificăm elemente din realismul balzacian prin tema romanului, motivul literar al moștenirii, tema paternității, tehnica detaliului și tipologia personajelor. Prezentarea veridică și verosimilă a vieții burgheziei din București de la începutul secolului XX demonstrează realismul romanului, iar personajul realist este tipic, adică este dominat de o trăsătură de caracter: Costache Giurgiuveanu este tipul avarului, Stănică Rațiu este parvenit, Aglae

este baba absolută fără cusur în rău. Felix este martor și actor, iar Otilia reprezintă eternul feminin enigmatic. Titlul romanului inițial, *Părinții Otiliei* prezintă ideea balzaciană a paternității, dar editorul schimbă acest titlu în *Enigma Otiliei*, deoarece este mai sugestiv. O *enigmă a Otiliei* se naște în mintea lui Felix, dar și în mintea lui Pascalopol, care este îndrăgostit de Otilia. Cei doi bărbați nu pot descifra enigma ei, Pascalopol spunându-i lui Felix în finalul romanului ... *Pentru mine e o enigmă*.

Acțiunea romanului începe în iulie 1909, când tânărul Felix Sima, fiul doctorului Iosif Sima, vine la București în casa unchiului său, Costache Giurgiuveanu. Felix cunoaște ciudata familie Tulea și pe Leonida Pascalopol, un moșier și prietenul lui moș Costache. Familia Tulea este formată din: Aglae, sora lui Costache, Simion, soțul acesteia și copiii lor: Olimpia, Aurica și Titi. În casa lui moș Costache, Felix trăiește prima sa iubire, pentru Otilia. Conflictul romanului este între cele două familii înrudite. O familie este a lui Costache Giurgiuveanu și Otilia Mărculescu, adolescenta orfană, fiica celei de-a doua soții a lui Costache. Un alt personaj este Leonida Pascalopol, prieten cu moș Costache. A doua familie, vecină și înrudită, care dorește averea bătrânului, este familia surorii lui, Aglae. În această familie intră și Stănică Rațiu pentru a obține zestrea Olimpiei. Aproape toate personajele din roman își petrec timpul în casa bătrânului unde beau, mănâncă, joacă partide întregi de cărți și așteaptă moartea acestuia pentru a obține averea. Moș Costache o iubea pe Otilia și ar fi vrut să-i asigure viitorul, dar între timp bătrânul face un atac cerebral. Otilia se căsătorește cu Pascalopol și pleacă împreună la Paris. Moș Costache este bolnav, iar Stănică Rațiu îi fură acestuia banii de sub saltea și bătrânul moare. La sfârșitul romanului, Felix devine medic renumit și profesor universitar. Se întâlnește cu Pascalopol și află că Otilia s-a măritat cu un conte, apoi vede o fotografie a fetei, dar nu o mai recunoaște.

În roman, viziunea este realist-obiectivă, dar identificăm cu ușurință elemente romantice și moderne. Romantice sunt descrierea Bărganului și a moșiei lui Pascalopol, povestea de dragoste dintre Felix și Otilia. Modernismul este subliniat prin prezentarea mediului citadin și a psihologiei personajelor, fiindu-le evidențiate anumite trăsături: frumusețea sau urâtenia sufletească, generozitatea sau zgârcenia, sinceritatea sau minciuna. Otilia Mărculescu este un personaj eponim (prenumele personajului este specificat și în titlul romanului), cu un caracter complex, în care sunt prezente toate trăsăturile feminității.

Din punct de vedere social, Otilia este fiica vitregă a lui Costache Giurgiuveanu. Ea este studentă la Conservator și locuiește în casa tatălui vitreg, unde intră în relație cu membrii familiei Tulea, cu Stănică Rațiu, cu Pascalopol și apoi cu Felix. Din punct de vedere psihologic, Otilia este o personalitate contradictorie, un personaj atipic pentru că este înconjurată de mister. Aceasta se comportă diferit într-o situație sau alta, fiind o enigmă pentru toți din jurul ei. Din punct de vedere moral, aceasta nu are o trăsătură fundamentală, elementul principal al Otiliei este misterul feminin. Din punct de vedere social, Felix este fiul doctorului Sima din Iași, orfan, care a venit în București la unchiul său Costache Giurgiuveanu, pentru a studia medicina. Psihologic, el este un tânăr ambițios, care dorește să devină un medic foarte bun, dar adolescent fiind, este tulburat de prezența Otiliei, care reprezintă o enigmă nu doar pentru el, ci și pentru ceilalți. De aceea și portretul lui moral se conturează în funcție de comportamentul Otiliei, care este contradictoriu.

dr. Szabó Zsolt, Catedra de română din Seghedin (Institutul Limbii Române)

Scenă din filmul Felix și Otilia, ecranizare după romanul Enigma Otiliei

Ziua Culturii Române, sărbătorită la Grădinița și Școala bilingvă de naționalitate română din Săcal

Ca în fiecare an, și anul acesta s-a sărbătorit în școala noastră, în data de 26 martie 2019, „Ziua Culturii Române”, pentru a menține vie dragostea pentru tradițiile și cultura noastră.

În deschidere doamna director *Elena Szilágyi* a prezentat viața și activitatea domnului *Tiberiu Juhász*, fostul președinte al Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU), ținându-se apoi și un moment de reculegere în memoria acestuia.

Doamna director *Elena Szilágyi* a prezentat în continuare activitățile dedicate acestei zile. Acestea s-au împărțit pe trei ateliere, respectiv trei săli de clasă. În sala multimedia, ca o activitate interactivă la disciplina de informatică, elevii au avut ca sarcini: găsirea pe internet a unor stațiuni turistice renumite din România, redactarea unui scurt text în limba română cu poze și informații descărcate de ei: traducerea acestui text în limba maghiară cu ajutorul dicționarului online oferit de Google.

Sala clasei a VIII-a a fost locul desfășurării unui concurs pe echipe – trei echipe (roșie – galbenă – albastră) de câte 8 elevi din clasele V–VIII. Domeniile abordate: limba și literatura română, muzica, știința, arta plastică și sport – toate având ca referințe mari personalități românești.

La limba și literatura română a fost prezentat marele dramaturg român Ion Luca Caragiale. Elevii au vizionat și filmul „Bubico”, după care au avut de completat un test tematic.

La secțiunea muzică, în centru atenției a fost cel mai mare compozitor român George Enescu cu cele două minunate „Rapsodii Române”. Apoi concurenții au rezolvat un test cu această temă.

Mulți cercetători și oameni de știință români și-au adus aportul în schimbarea lumii în mai bine. Dintre aceștia au fost amintiți doar câțiva: Constantin Paulescu, Ioan I. Cantacuzino, Anastase Dragomir, Poenaru Petrache, Ana Aslan, Victor Babeș, Henri Coandă, Grigore Antipa, Traian Vuia. Deasemenea au avut de rezolvat un test specific.

La arta plastică, subiectul a fost Constantin Brâncuși – cel mai mare sculptor român, apreciat în toată lumea. După prezentarea datelor sale biografice și ale celor mai importante lucrări, elevii au primit un test.

Testele au fost corectate interactiv între echipe, apoi au fost verificate de profesori. Punctajele obținute au fost cuantificate într-un tabel. Echipa galbenă a ieșit pe primul loc, urmată de echipa albastră, iar pe locul trei s-a clasat echipa roșie.

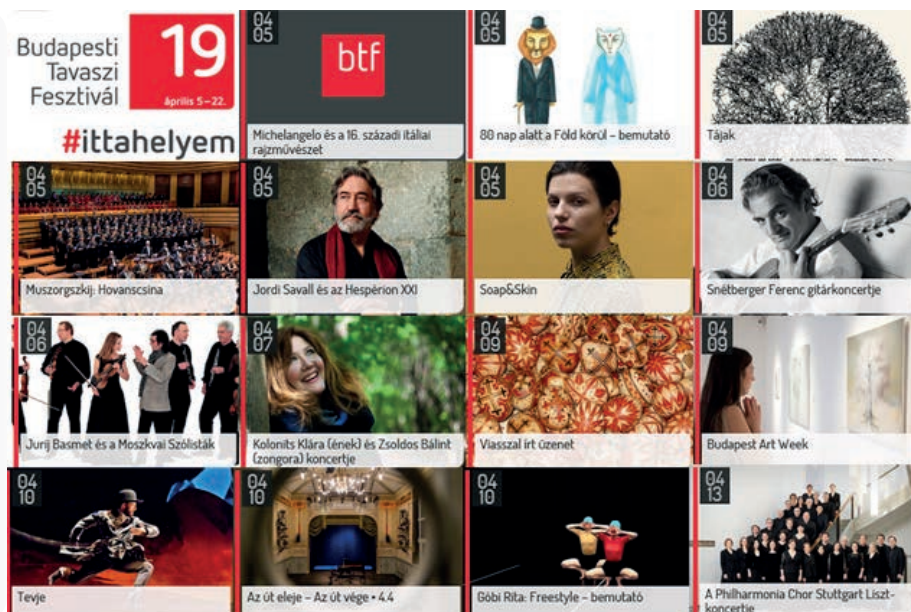
În sala clasei a VII-a s-a improvisat o mini bucătărie, unde elevii din toate clasele, învățământ primar și gimnazial, au învățat cum se prepară „babele” (plăcintă cu cartofi răzuți, făină, condimente, întinse apoi cu lingura și prăjite în ulei într-o tigaie – produs specific postului mare a Paștelui), și „melcișorii” (tăiței speciali pentru supă, realizați cu ustensile specifice – plan înclinat striat și fus).

La finalul acestei zile de sărbătoare, cu foarte multe activități, s-a servit un bine meritat prânz la care au participat elevii, profesorii și angajații școlii. A fost un prânz foarte delicios format din bucate tradiționale românești: ciorbă de perișoare, sarmale cu afumătură și mămliguță cu smântână.

Toți participanții s-au bucurat pe deplin de această zi de sărbătoare și deja se pregătesc pentru ediția următoare a acestei manifestări.

prof. Olga Bârzeianu

Primăvara Budapestană, cea mai amplă manifestare culturală din această regiune a Europei

Dragi cititori ai *Foii românești*,

Între 5 și 22 aprilie 2019 are loc cea de a 39-a ediție a Festivalului de Primăvară din Budapesta. Nu pentru cumpărarea de bilete vă îndemn. Nu mai găsiți, amatorii de muzică și dans și-au cumpărat bilete de acum multe săptămâni. Eu vă dau doar o știre...

Primăvara Budapestană este cea mai amplă manifestare culturală din această regiune a Europei! Dar parcă această ediție le-a întrecut pe toate de până acum. În afara concertelor simfonice, ținute în marea sală *Bartók* din palatul MUPA, Festivalul cuprinde prezentări de discuri, spectacole de balet, de teatru, proiecții de filme, seri de programe corale, seri de jazz, operă, muzică ușoară, expoziții de desene, expoziții foto, pictură peisagistică, artnouveau, arta sticlei, lumea barocului, program de poezie, un festival internațional al copiilor cu o suită de filme pentru copii, programe concepute special pentru spații publice din capitală, promenade în cinstea primăverii, o mare întâlnire a cluburilor de dans, seri de muzică vocală, cu acompaniament de pian, concertele vor avea loc în diferite săli, de la sălile palatului MUPA sau palatul *Festetics*, până într-una din marile biserici catolice din centrul capitalei și chiar în sălile a două vapoare fluviale. În 21 de locații. Tot în această ediție va avea loc marea aniversare *Bauhaus*, celebrul curent artistic, împlinește 100 de ani de la înființare! Evenimentul de vârf al Festivalului mi se pare participarea la Budapesta a orchestrei simfonice și al baletului celebrului *Teatru Marinski* din Moscova. Instituția se află la venerabila vârstă de 236 de ani, adică de stagioni. Orchestra *Teatrului Marinski* va fi condusă de legendarul Valerii Gheorghiev, se va interpreta varianta de concert a celebrei opere de Ceaikovski, *Jolantha*. Baletul *Teatrului Marinski* va încheia programul Festivalului de Primăvară din Budapesta cu spectacolul de balet *Cenușăreasa* de Prokofiev, regizat în 2002 de maestrul de balet ruso-american, Alexei Ratmanski.

Un alt maestru vedetă a spectacolelor de balet, prezent la festival, va fi și coreograful francez de origine marocano-izraeliană Emanuel Gat, care nu e prima oară la Budapesta, acum și-a adus spectacolul *SUNNY*, semnat împreună cu compozitorul Awir Leon. Spectacol extrem de lăudat de cronicarul ziarului *Le Figaro*. Printre spectacolele de vârf figurează și un spectacol de *Circ Nou*, a lui Yoann Bourgeois, *Mecanica Istoriei*, prezentat în premieră în 2017, chiar în incinta Pantheonului din Paris.

Festivalul a demarat pe 5 aprilie, la orele 15.00, cu vernisajul unei mari expoziții ale desenelor lui Michelangelo și ai altor desenatori din secolul al XVI-lea. Teatrul de Păpuși din

Budapesta a prezentat spectacolul *simbol* al deschiderii întregului program, după: *Ocolul pământului* în 80 de zile de vizionarul Jules Verne, marele vizionar al Globului întreg. Seara, la orele 19.00, în marea sală *Bartók* din palatul MUPA s-a cântat în variantă concertistică opera *Hovascina* de Musorgski.

În 22 aprilie, orele 19.30, în sala de concert a Conservatorului de muzică din Budapesta, Orchestra *Ceaikovski* din Moscova și Corul Filarmonicii Academiei de Muzică din Praga vor susține programul concertului de închidere a celei de-a 39-a ediții a Festivalului de Primăvară din Budapesta.

Tot în 22 aprilie, la orele 20.00, pe scena Teatrului Erkel, marele eveniment cultural european se va încheia cu baletul *Cenușăreasa* de Prokofiev, în interpretarea balerinilor *Teatrului Marinski* din Moscova.

Budapesta, 4 aprilie 2019
Anna Scarlat

Corul Sound din București a concertat la Budapesta

Corul Sound din București, dirijat de maestrul Voicu Popescu, a participat pe 15 și 16 aprilie, la cea de a XVII-a ediție a Festivalului și concursului internațional coral din Budapesta (Budapest International Choral Competition). ICR Budapesta a fost partenerul principal al ansamblului, care s-a înscris la trei categorii de concurs: folclor, muzică sacră și coruri mixte. În ziua de 16 aprilie, corul Sound a susținut un concert la Centrul Cultural MOM.

Oradea – alături de Budapesta și Barcelona, în lista orașelor Art Nouveau

Oradea este singurul oraș din România inclus în rețeaua europeană a orașelor Art Nouveau. Titlul acesta i-a fost adus în 2011, după ce 20 de clădiri orădene au fost recunoscute ca și clădiri Art Nouveau, mai exact în stilul specific Secession de inspirație austriacă.

Art Nouveau reprezintă valul de romantism, care a învăluit continentul european la începutul secolului al XX-lea. În România, Oradea este orașul în care se simte cel mai tare influența curentului, cu precădere în arhitectură. Art Nouveau a apărut la Paris și are ca sursă de inspirație natura, cu liniile sale fine, curbate și feminine, care ies în evidență. La vremea

aparitiei acestui curent, Oradea era un oraș în plină de dezvoltare, sub dominație austro-ungară.

Dintre toate clădirile construite în acest stil, perla orașului, cum mai este numit Pasajul Vulturul Negru, iese în evidență atât prin mărime cât și prin așezare. Ca și construcție, este asimetric, având două corpuri inegale și dispuse pe mai multe nivele. În 1905, doi avocați și industriași orădeni, Adorján Emil și Kurlander Ede au cumpărat de la Primărie terenul pe care se aflau hanurile Vulturul și Arborele Verde. După achiziție, timp de doi ani, Adorján și Kurlander au vizitat mai multe orașe printre care Milano sau chiar orașe din America. După aceste călătorii, cei doi au început construcția maiestuosului palat.

Alte case în stil Art Nouveau din Oradea sunt: Palatul Apollo, Palatul Moskovits, Casa Poynár, Hotel Parc.

Integramă

Reparații...

INDICATOR DE POZIȚIE ORDIN DE EXECUȚIE			PĂR INELAT INDIAN TEXAN		MĂSURA LUI CUZA SUCCEDĂRI		FLUIERE CU CLAPE CĂRȚI CU HĂRȚI
▶▶		BOALĂ VECHE FASUNG	▶		▼		▼
	REPARAT	▶					
	▼				HĂRTIE RULATĂ SCOASE DIN APĂ	▶	
FEMEIA CERBULUI NĂMOL PE MARGINI!	▶		GRUP DE NUNTAȘI DEPUȘ LA ARHIVĂ	▶	▼		
			REPARAT	▶			
A BATE BRIZA A LUA VACANȚĂ	▶			▼		REPARAT	
		CUTE! CREIERUL MIC	▶		PUSE ÎN BORCAN! ÎN ȘURĂ!	▶	GUMĂ DE ȘTERS
CAPETE DE ALEE! PARC GOL! FIȘĂ	▶		GATA DE TORS PRECUM	▶	▼		▼
					ESENȚĂ DE BRAD! TABEL NOMINAL	▶	
PAR ÎN VIE UTILE LA CUSUT	▶				LUMINĂ DE CONTROL GĂURI ÎN ZID	▶	▼
▶▶			SINGURI PE LUME CÂT AI CLIP	▶	▼		
	BUNE DE ȘTERS CAPETE DE ȘIRAG!	▶					
	▼			VEDEȚĂ PE ECRANE	▶		
BĂȚAIE DE JOC PUSĂ PE ȘOTII	▶						

Dezlegarea acestei integrame o găsiți în numărul următor!

Glume

– Ce înseamnă să fii logodit?
– E ca și cum ai fi arestat preventiv înainte să fii condamnat la închisoare pe viață!

Două blonde vorbind despre bacalaureat:

– A picat Eminescu la bac...

– Ei... lasă fată că îl ia în toamnă!

Întrebare la Radio Erevan:

– De ce cârâie cioara când zboară?

– Schimbă viteza!

O blondă merge la doctor și se plânge că o dor toate.

– Domnule doctor, dacă mă ating cu degetul pe cap mă doare, dacă mă ating pe picior mă doare, dacă mă ating pe burtă iarăși mă doare... mă dor toate... ce am?

Doctorul se uită la pacientă și o întreabă:

– Ești blondă naturală?

– Da.

– Atunci este clar, ai degetul cu care te atingi rupt.

Bulă merge la un vrăjitor să-l scape de un blestem care-l urmărea de peste 20 de ani.

– Pot să te dezleg, zice vrăjitorul, dar trebuie să-mi spui exact cuvintele care au fost rostite asupra ta.

– „Vă declar soț și soție!”

Niste ruși mergeau cu trenul prin Siberia. Pe seară, trenul se oprește. Stă o oră, stă două... La un moment dat, întreabă unul:

– Ce faceți, bă? De ce nu plecăm?

– Schimbăm locomotiva!

După încă o oră:

– Ce faceți, bă? De ce nu plecăm?

– Schimbăm locomotiva!

Spre dimineață, același tip:

– Ce faceți, bă? N-ați schimbat, încă, locomotiva?

– Ba da!

– Pai, și atunci, de ce nu plecăm?

– Am schimbat-o pe votcă!

Dezlegarea integramei din numărul anterior

Concurs: I; A; A; T; INTRECERE; COCS; PIX; DAT; EPILA; A; ICNET; M; RC; OTREPE; ORNA; TUN; OMAT; SER; PURTA; AS; PE; IARĂ; O; TIB; AJUN; MINUSCULE; TATA; TIR; OI; INSOTI; ERE; TRAI.

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Teatru

La Arad se va organiza
din nou Teatrul de Vară

Ediția a VII-a a Teatrului de Vară de la Arad se va desfășura în perioada 5 iunie – 7 august, în curtea Centrului Cultural Județean și aduce la Arad nume mari ale scenei teatrale românești. Începând din acest an, intrarea la spectacolele din cadrul Teatrului de Vară se va face contra unei taxe de 5 lei. Evenimentul este organizat de Consiliul Județean Arad prin Centrul Cultural Județean Arad. Toate spectacolele vor începe seara la ora 20.00.

Program:

5 iunie – TOTUL DESPRE FEMEI

Distribuția: Corina Dănilă, Adriana Titieni și Crina Linț

12 iunie – ȘASE LECȚII

Distribuția: George Constantinescu și Victoria Cociaș

19 iunie – CUM SE FACE?

Distribuția: Anca Sigartău, Doina Teodoru, Paul Ipate, Octavian Strunilă și George Constantinescu

26 iunie – FIDELITATE

Distribuția: Gheorghe Ifrim, Adelaida Zamfira și Florin Busuioc

3 iulie – MARINA ȘI ULAY

Distribuția: Maia Morgenstern și Marius Bodochi

10 iulie – INSOMNIACII

Distribuția: Leonid Doni, Adrian Văncică și Marius Chivu

17 iulie – OLD LOVE

Distribuția: Constantin Cotimănis, Paula Chirilă, Adrian Păduraru, Iulia Dumitru și Robert Tudor

24 iulie – CĂSĂTORIE ÎN TREI

Distribuția: Florin Zamfirescu, Gabriel Fătu, Cosmin Văjeu, Călina Epuran

31 iulie – SOȚ DE VÂNZARE

Distribuția: Ana Odagiu, Maria Radu, Marius Gâlea

7 august – FUNERALIILE DOAMNEI POMPOIU

Distribuția: Octavian Strunilă, Paul Ipate, Alexandru Conovaru, Cătălina Grama (JOJO)

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

22 APRILIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

23 APRILIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Alfabet urban – Piatra Neamț – serialul lectorului dr. Szabó Zsolt 17.30: Serial gastronomic cu Mihaela Bucin 17.55: Încheiere

24 APRILIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

25 APRILIE (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

26 APRILIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 16.50: Programe culturale pe zona de vest a României/Agneta Nica 17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg România – 100 de povești de aur ale sportului românesc 17.25: Galeria interpreților de muzică populară / Radio România 17.55: Încheiere

27 APRILIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al celor neoprotestante 16.20: File de calendar 16.25: De dor și drag – emisiune de folclor realizată de Maria Borțun Popescu / Radio Timișoara 17.55: Încheiere

28 APRILIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă ecumenică de Paști 17.00: File de calendar 17.10: Program special de Paști 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16.00–18.00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foii” tipărite. Cititorii „E-Foii” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

Dicționare ale limbii române

brutărie

îmburda, îmburd, vb. tranz., refl. – A (se) răsturna, a (se) întoarce: „Când vântuțu’ și-a sufla, / Vântu’ casa a-îmburda” (Bârlea, 1924, II: 285). – Et. nec.

UMOR

miercuri, 24 aprilie, Duna TV, ora 7.15

miercuri, 24 aprilie, Duna World, ora 13.45

În Săptămâna Patimilor, vă oferim o emisiune dedicată sfințelor sărbători ale Paștilor. Mai întâi vă invităm la Micherechi, unde membrii adunării baptiste românești au pregătit un program dedicat Învierii lui Isus, iar apoi vom merge la Jula, unde în Catedrala „Sfântul Nicolae” vom participa la slujba celebrată în Joia Mare. Realizator: Tiberiu Boca

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Președinte: Marius Maghiaru

E-mail: uniuneaculturala@gmail.comWebsite: www.romanul.huAutoguvernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1

Tel./fax: (+36-66) 463-951

Președinte: Tiberiu Iuhas

E-mail: atru@globonet.huWeb: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72

Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă

Website: <http://budapesta.mae.ro/>E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5

Tel./fax: (+36-62) 424-431,

(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu

Website: <http://szeged.mae.ro>E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12

Tel.: (+36-66) 465-130

Fax: (+36-66) 465-142

Telefon mobil de permanență:

(+36-30) 635-7181

Consul general:

Florin Trandafir Vasiloni

Website: <http://gyula.mae.ro/>E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5

Tel.: (+36-1) 383-2693

Director: Simona Tănăsescu

E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.huWeb: www.icr.ro/budapestaInstitutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.

E-mail: rki.szeged@invitel.huInstitutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Director: dr. Maria Berényi

E-mail: romanintezet@gmail.comWeb: www.romanintezet.huCentrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17

Director: Mariana Negreu Vetró

E-mail: postmaster@mroodok.t-online.hu

Conferință pedagogică pentru naționalități la Sarvaş

De la eveniment nu au lipsit nici momentele culturale prezentate de elevii școlilor generale din Sarvaş și Jula. Au prezentat un program de cântece și dansuri, corul de copii de la școala generală slovacă din Sarvaş, au mai prezentat dansuri nemțești și un grup de dansatori ai Școlii Generale „Implom József” din Jula, secția germană, iar din partea românilor, echipa de dansuri a Școlii Generale românești din Jula a adus în fața publicului o suită de dansuri românești.

După ședința plenară au urmat ședințele pe secțiuni. La secțiunea românească, moderată de către *dr. Lucian Olteanu*, a fost susținută o singură prelegere, de către *Stela Nicula Machhour PhD*, profesor de limba română la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Jula, tema prelegerii ei fiind: „Trecutul și prezentul învățământului românesc de naționalitate din Ungaria”. Profesoara, cu un trecut de 30 de ani la catedră, născută la Chitighaz, a făcut un scurt istoric al învățământului românesc din Ungaria, scoțând în evidență faptul că, după 1920, comunitatea românilor din Ungaria a rămas fără intelectuali, fapt care a îngreunat procesul educativ în limba română. Acum însă, după o sută de ani, greutatea cu care se confruntă azi învățământul românesc este asimilarea. Profesoara Stela Nicula Machhour pregătește anual elevii pentru bacalaureat și a spus că este foarte greu să predai unor elevi, care în clasa a 9-a intră în liceu și nu știu deloc limba română, iar după patru ani să-i pregătești pentru bacalaureatul

de limba română. Elevii de la școlile generale în care se predă limba română în Ungaria, respectiv elevii de la Liceul „Bălcescu” sunt de trei categorii: cei buni vorbitori ai limbii române, în general provin din România; vorbitori în grai, ei în general provin din Micherechi sau eventual din alte sate din Ungaria unde trăiesc români, iar a treia categorie sunt nevorbitorii limbii române, majoritatea etnici maghiari. În opinia profesoarei Machhour este foarte greu ca în aceste condiții să se adopte o metodologie uniformă în predarea limbii române. A mai spus că este nevoie de o bază solidă, de educatoare, învățătoare și profesori buni, de o colaborare profesională între cadrele didactice de la școli, dar și de un filtru de angajare pentru profesori. Profesorilor de liceu prezenți li s-a atras atenția și pentru a îndruma absolvenți buni de liceu spre facultatea din Sarvaş, pentru a avea studenți capabili, deoarece este nevoie de a ne întări intelectualitatea.

„Cui vom lăsa această comunitate, bisericile, școlile, asociațiile românești? Trebuie să ne trimiteți la Sarvaş studenți buni, care mai târziu să ne reprezinte”, a spus prof. Lucian Olteanu.

Întâlnirea s-a încheiat în ideea că e mare nevoie de continuarea discuțiilor despre probele învățământului românesc în școli la o viitoare întâlnire, la simpozionul care va avea loc în luna mai la Școala Generală „Lucian Magdu” din Bătană.

A. Becan

**FOAIA
românească**

19 aprilie
2019

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: **Eva Șimon**. Redactor, reporter: **Anca Liana Becan**. Tehnoredactor: **Ioan Nyisztor**. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu. Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. **Abonamentele pe anul 2019: 3 luni 1560 forinți; 6 luni 3120 forinți; 1 an 6240 forinți.** Publicația apare cu sprijin de la Cancelaria Primului Ministru (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).